

IZLOŽBA “ŽELJEZNIČKA VOZILA - DIO KOLEKTIVNOG IDENTITETA TEHNIČKE KULTURE”

HELENA BUNIJEVAC □ Hrvatski željeznički muzej, Zagreb

IM 36 (1-2) 2005.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

sl.1. Izložbeni postav u vestibulu Glavnog kolodvora Zagreb.

Fotodokumentacija: Hrvatski željeznički muzej, Zagreb; Snimio: Denis Marohnić

sl.2. Izložba “Željeznička vozila - dio kolektivnog identiteta tehničke kulture” na vinkovačkom željezničkom kolodvoru kao dio projekta Vinkovačkih jeseni, 15. rujna 2005.

Fotodokumentacija: Hrvatski željeznički muzej, Zagreb; Snimio: Denis Marohnić

sl.3. Putujuća izložba zaustavila se je i u željezničkom kolodvoru u Zadru, 22. srpnja 2005.

Fotodokumentacija: Hrvatski željeznički muzej, Zagreb; Snimio: Denis Marohnić

sl.4. Na dan otvaranja izložbe “Željeznička vozila - dio kolektivnog identiteta tehničke kulture” u HŽ-ovoj galeriji “U predvorju”, 18. svibnja 2005.

Fotodokumentacija: Hrvatski željeznički muzej, Zagreb; Snimio: Denis Marohnić

Slogan *Muzeji - spone kultura*, koji je ICOM predložio kao tematsko određenje obilježavanja Međunarodnog dana muzeja u 2005. godini inspirirao je Hrvatski željeznički muzej za pripremu i oblikovanje izložbe *Željeznička vozila - dio kolektivnog identiteta tehničke kulture*. S obzirom na to da predloženi slogan apelira na prožimanje globalnih kulturnih vrijednosti i njihovo očuvanje u muzejskim i galerijskim ustanovama, Hrvatski željeznički muzej želio je istaknuti ulogu svoje ustanove u očuvanju željezničkih vozila koja više nisu u prometu, ali su vjerni svjedoci globalnog razvoja tehničke kulture. Kao što znamo, tijekom 145 godina duge tradicije željeznice u Hrvatskoj u željezničkom su prometu korištena vučna vozila najrazličitijih vrsta i mnogih serija, od onih na parni pogon do onih na električni i dizelski pogon.

Vozila su izgrađena u renomiranim tvornicama za izgradnju lokomotiva i drugih željezničkih vozila u Austriji, Mađarskoj, Njemačkoj, Italiji, Poljskoj, Francuskoj, SAD-u te u hrvatskim tvornicama. Sva ta vozila bila su i jesu odraz tehničkih dostignuća razdoblja u kojemu su nastala, a koja su se razvijala neovisno o državnim granicama i pojedinačnim nacionalnim kulturološkim određenjima. Na taj su način željeznička vozila dio kolektivnog identiteta tehničke kulture, pa je ta činjenica iskorištena za naziv tematske izložbe.

Izložba je bila postavljena u Zagrebu, u galeriji Hrvatskih željeznica “U predvorju”, koja na adresi u Mihanovićevoj ulici 12 aktivno djeluje posljednjih desetak godina. Autori izložbe Helena Bunijevac i Denis Marohnić željeli su ostvariti sublimirani prikaz najčešćih željezničkih vučnih vozila koja su u nekom razdoblju bila ili još uvijek jesu dio voznog parka Hrvatskih željeznica. U tu svrhu obradili su opsežnu fototečnu i dokumentarističku građu, koja sadržava tehnička određenja svake vrste vozila, vrijeme i mjesto njihove uporabe te fotografije. No da bi izložba dobila na edukativnosti, ali i na zanimljivosti, napravljen je odmak od suhoparnog iznošenja samo tehničkih i drugih podataka, a vozila su *oživljena* prikazom prema popularnim imenima koja su željezničari davali vučnim vozilima prema njihovim specifičnim svojstvima. Tako je kroz 16 izložbenih plakata veličine 70x100 mm prezentiran životopis *Mađarica, Švabica, Unrinih lokomotiva, Marijana i Marjane, Srebrne strijele, Đureka, Kenedijevke, Brene, Litorina, Gomulka, Makoza, Francuza, Švedana, Swingwera*.

sl.5. i 6. Na dan otvaranja izložbe u HŽ-ovoj galeriji "U predvorju", 18. svibnja 2005.

Fotodokumentacija: Hrvatski željeznički muzej, Zagreb; Snimio: Denis Marohnić

Izložbeni su plakati i grafički obrađeni primjenom računalnih tehnologija, što je izložbi dalo dodatni izgled plastičnosti, živosti, posebnosti i sveobuhvatnosti. Potpunijem doživljaju dokumentaristički obrađenih željezničkih vozila pridonijelo je i izlaganje 14 maketa željezničkih vozila iz fundusa Hrvatskoga željezničkog muzeja.

Otvorenje izložbe bilo je 18. svibnja, na Međunarodni dan muzeja. Tijekom tri tjedna izložbu je u prostoru HŽ-ove upravne zgrade razgledao znatan broj ljudi koji svakodnevno poslovno kontaktiraju sa željeznicom. No kako bi izložba bila dostupna i široj javnosti, odmah nakon skidanja postava u galeriji u predvorju izložba je prilagođena uvjetima putujuće izložbe, i već je 15. lipnja bila postavljena u vestibulu željezničkog kolodvora u Puli. Nakon toga izložbu su mogli razgledati svi korisnici željezničkih prijevoznih usluga i ostali građani i turisti u Rijeci, Zadru, Šibeniku, Splitu, Vinkovcima, Zagrebu i Karlovcu. U željezničkim kolodvorskim zdanjima tih gradova izložba se smjenjivala u jednakim trotjednim intervalima. Do potpunog ostvarenja projekta putujuće izložbe, izložba će biti postavljena i u željezničkim kolodvorima u Osijeku, Čakovcu, Varaždinu i Slavonskom Brodu. Zanimanje za izložbu bilo je zamjetno, to više što je obrađivana tematika specifična i rijetko dostupna široj javnosti. Kao trajni dokument s te izložbe ostat će tiskani katalog, koji je ujedno i vrijedna obrada jednog segmenta povijesti željezničkih vozila.

EXHIBITION RAILWAY VEHICLES - PART OF THE COLLECTIVE IDENTITY OF TECHNICAL CULTURE

The ICOM slogan of Museums Bridging Cultures proposed as thematic outline for the commemoration of International Museum Day in 2005 inspired the Croatian Railway Museum to prepare and design the exhibition *Railway Vehicles - Part of the Collective Identity of Technical Culture*. Since the proposed slogan referred to the interfusion of global cultural values and their preservation in museum and gallery institutions, the museum wanted to highlight its role in the preservation of locomotives and rolling stock that is no longer being used but that is still a faithful testimony to the global development of the engineering culture. During the 145-year long tradition of the railways in Croatia, traction engines of the most diverse kinds and many series have been used in railway traffic, steam, electric and diesel. The engines were made in renowned locomotive building works and rolling stock factories in Austria, Hungary, Germany, Italy, Poland, France, the USA and in Croatian factories. All the vehicles have been and still are a reflection of the engineering achievements of the period in which they were created, that developed completely across borders, eliding individual national cultural definitions. In this manner, the railway vehicle is part of the collective identity of engineering culture, and it was this fact that was used for the title of this thematic exhibition.